

Levent Doğan- Oğuzhan Durmuş'un "Türk Dilinde Kalınlık-İncelik Uyumu Bakımından +ki Eki" başlıklı bildirisinde (s.159-167), Türkçe'nin hatta Ural- Altay grubu dillerin başta gelen özelliklerinden olan kalınlık-inceciklik (dil) uyumunun Türkiye Türkçesi'ndeki istisnalarından biri olan +ki eki üzerinde durulmuş; tarihi ve çağdaş Türk lehçeleri ile mukayese edilerek ekin,Türkçe'nin genel gramerinde kalınlık- incelik uyumunu bozmadığı, Türkiye Türkçesinde tek şekilli olması hususunda genel görüşün Farsça "ki" edatının fonetik baskısı olduğu belirtilmiş, söz konusu ekin durumunun Anadolu ağızlarının sınıflandırılmasında da bir ölçü olarak kullanıldığı söylenmiştir.

Tuncer Gülensoy, "Türkiye Türkçesi'ndeki Kelimelerin Soyağacı- Etimolojik Sözlük Denemesi-" başlıklı bildirisinde (s. 211-213) Gülensoy, daha önce yapılan etimolojik sözlük denemelerinde Türkiye Türkçesi için tutulan yöntemin verimsiz olduğunu ; daha ziyade yabancı araştırmacıların Türk dilinin etimolojik sözlüklerini hazırladıklarını; öte yandan bu sözlükleri hazırlayanların bir kısmının da Türkçe kelimelerin kökenini başka bir dile götürme zihniyetinde olduklarını söyledikten sonra kısaca bu alanda çalışanları sıralamıştır. Yeni bir etimolojik sözlük denemesine giriştiklerini bildiren Gülensoy, kullanacakları yöntemi de vermiştir.

Ahmet Günşen,'in "Kırşehir ve Yöresi Ağızlarında Yaşayan Eski/Arkaik Unsurlar" adlı bildirisinde (s. 253-269), Batı grubu ağızlarına dahil olan Kırşehir ve yöresi ağızlarında yaşayan arkaik/ eski unsurlar, Günşen'in *Kırşehir ve Yöresi Ağızları* (Günşen, 2000) adlı doktora tezi ile *Kırşehir ve Yöresi Ağızları Sözlüğü* (Günşen, 2001) çalışmalarında sunulan malzemenin hareketle ses bilgisi, şekil bilgisi ve söz varlığı olmak üzere üç başlık altında değerlendirilmiştir.

Nevzat Özkan'ın " Anadolu Ağızlarında Kullanılan +(I)yİñ eki" başlıklı bildirisinde (s.431-435), +(I)yİñ ekinin +(I)ñ iyelik 2. teklik şahıs eki ile, +İñ ilgi ekinin birleşmesiyle oluştuğu belirtildikten sonra, Anadolu ağızlarındaki kullanımlarına değinilmiş ve bu birleşik ekin, Anadolu ağızlarının tasnifinde bir kıstas olarak ön plâna çıkabilecek ölçüde belirleyici bir morfofonem olduğu söylenmiştir.

Mahmut Sarıkaya'nın "Türkçede h~f Denkleşmesi ve Kırşehir Yöresindeki Örnekleri" adlı bildirisinde (s. 471-490), Anadolu Ağızlarının hiç birisinde tam olarak hâkim olmayan, bazı bölgelerde hiç görülmediği hâlde bir çok yöre ağızında yaygın bir şekilde tespit edilebilen bir ses olayı olan h~f denkleşmesi/ geçişleri/ değişimleri, Kayseri, Kars, Kırşehir yöresindeki örnekler ile daha önce yapılan ağız çalışmaları taranıp Derleme Sözlüğü'ndeki örneklerle karşılaştırılarak ortaya konulmuştur.

Funda GÖKÇE

Prof. Dr. Gürer Gülsevin-Doç. Dr. Erdoğan Boz, *Eski Anadolu Türkçesi*, Gazi Kitabevi, Ankara 2004, 278 sayfa.

Türkiye Türkçesi'nin tarihî şekli olan Eski Anadolu Türkçesi, Türk dünyasının en büyük grubunu oluşturan Oğuzların bilinen en eski yazı dilidir. Başta Türkiye Türkçesi olmak üzere, Türkçe'nin pek çok sahasının aydınlatılması için Eski Anadolu Türkçesi'nin ayrıntıları ile bilinmesi gerekmektedir. Bu amaca hizmet eden elimizdeki çalışma, "Giriş", "Dil Özellikleri" ve "Şekil Bilgisi" bölümlerinden oluşmuştur.

Çalışmanın Prof.Dr.Gürer Gülsevin tarafından hazırlanan Giriş bölümünde “Eski Anadolu Türkçesi (Oğuzcası), Oğuzlar, Oğuzca'nın Tarihi Gelişimi, Köktürk Bengü Taşlarında Oğuzca Unsurlar, Karahanlı Türkçesi'nde Oğuzca Unsurlar, Çağatayca Eserlere Girmiş Oğuzca Unsurlar, Nehcü'l- Ferâdis'te Oğuzca Unsurlar, Eski Anadolu Türkçesi'nin Oluşumu, Eski Anadolu Türkçesi'nde Dönemler, Şahsiyetler ve Eserler” başlıkları altında Oğuzca'nın tarihi üzerinde durulmuştur.

Eski Anadolu Türkçesi'nin imlâ özellikleri ve ses bilgisi Doç. Dr. Erdoğan Boz tarafından üniversitelerde yapılmış konu ile ilgili doktora tezlerine dayanarak hazırlanmıştır. Şekil bilgisi bölümü ise, Gürer Gülsevin tarafından yayımlanan “*Eski Anadolu Türkçesinde Ekler* (TDK, Ankara 1997) adlı kitabın yeniden gözden geçirilip yeni bir anlayışla sınıflandırılmış özeti mahiyetindedir. Kitabın sonunda Eski Anadolu Türkçesine âit örnek metinlerin tpkıbasımları bulunmaktadır.

Oğuzca'nın bilinen ilk yazı dili olan Eski Anadolu Türkçesi araştırmalarına ışık tutacak çalışmalardan biri olan eser, Eski Anadolu Türkçesi üzerine araştırma yapmak isteyenler için bir el kitabı, üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri için ise bir ders kitabı hüviyetindedir.

Funda GÖKÇE

Emine Yılmaz, *Narspi-Metin, Yazıçevrimi, Türkçe Çeviri, Sozluk-Dizin*, Öncü Kitap, Ankara, 2004, 173 sayfa.

Emine Yılmaz tarafından hazırlanan ve Çuvaşça İki bin doksan yedi dize uzunluğundaki bir öykü-şiiir olan *Narspi*'dir. *Narspi* Çuvaş edebiyatının en büyük ustası olarak kabul edilen Konstantin Ivanov tarafından yazılmıştır. Eser Çuvaşça ve Rusça baskılarının yanı sıra Başkurtça, Tatarca, Azerîce yanında Dağ-Maricesi, Ukraynca, Mordvince, Ova Maricesi, Udmurtça, Macarca, Sırpça, Hırvatça, İtalyanca ve Almancaya da çevrilmiştir.

Eser Çuvaşların eski köy yaşamlarını, inançlarını, geleneklerini, doğa ile olan ilişkilerini kahramanları olan Narspi ile Setner'in aşk maceraları çerçevesinde anlatmaktadır. Sevgilisi yiğit ve yoksul Setner'den babasının zoruyla ayrılıp zengin Tıhtaman'la evlendirilmek zorunda bırakılan Narspi'nin hikâyesi bu yönüyle geleneksel Türk hikâyeciliğine fazlasıyla yaklaşmaktadır.

Narspi'nin, yayımlayıcının yaptığı araştırma ve uyak düzeni göz önüne alındığında dörtlülüklerle yazılmış olduğu görülmektedir. Ancak şiirin dört yerinde nazım birimi farklılaşmaktadır. 289., 290. ve 291. dizeler üçlülükler hâlidir. 912. ve 913. dizeler ise bir ikilik oluşturmaktadır. Bir dörtlülük ise karşılıklı konuşma biçiminde ikişer dizeye ayrılmıştır. Ölçüsü 4+3 duraklı, yedili hece veznidir. Şiirde eski Türk halk şiiri geleneğinde olduğu gibi dize sonlarında yarım uyaklarla yetinilmiştir. Sayıları az olmakla birlikte tam uyaklı dizeler de bulunmaktadır. Pek çok dörtlülükte en eski Türk şiirini çağrıştıran dize başı ses benzerliklerinden ve uyaklardan yararlanılmıştır.

Çalışmanın esası metin neşrine dayanmasına rağmen Yılmaz, eserin “Giriş” bölümüne (s. 11-35) *Narspi*'nin şairi Konstantin Ivanov'un hayatı ve eserlerini, Çuvaşların kısa bir